

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi jalometallituotteista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki jalometallituotteista.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat jalometallituotteet, jotka on tarkoitettu käytettäväiksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen. Laki asettaisi vaatimuksia markkinoille saatettaville ja myytävälle jalometallituotteille sekä määrittäisi, miten jalometallituotteiden vaatimustenmukaisuus olisi osoitettava. Ehdotetulla lailla pyritään parantamaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta alentamalla jalometallituotteiden vähimmäispitoisuudet kansainvälisen standardin ja EY:n direktiiviehdotuksen tasolle. Lisäksi ehdotetulla lailla muutetaan jalometallituotteiden tarkastusmenettely vapaaehtoiseksi. Yleiseen kulutukseen tarkoitettut jalometalli-

tuotteet voidaan edelleenkin haluttaessa ja tarvittaessa tarkastaa ja leimata tarkastuslaitoksessa. Ehdotettu laki sisältäisi myös markkinavalvontaan ja muuhun lain noudattamisen valvontaan tarvittavat säännökset.

Esityksen päätavoite on saattaa nykyinen, pääosin asetustasoinen sääntely lain tasolle ja tehdä siihen samalla tarkistuksia, jotka johtuvat uudesta perustuslaista, muista lainsäädännön muutoksista ja Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista. Uusi perustuslaki edellyttää, että yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin rangaistuksista on säädettävä lain tasolla.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö	4
2.3. Nykytilan arviointi.....	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	6
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	6
3.2. Keskeiset ehdotukset	7
4. Esityksen vaikutukset.....	7
4.1. Taloudelliset vaikutukset	7
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	9
4.3. Ympäristövaikutukset	9
5. Asian valmistelu	9
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9
5.2. Lausunnot.....	9
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1. Lakiehdotusten perustelut	11
1.1. Laki jalometallituotteista	11
1 luku. Yleiset säännökset.....	11
2 luku. Jalometallituotteet	11
3 luku. Valvonta.....	12
4 luku. Pakkokeinot ja seuraamukset.....	13
5 luku. Erinäiset säännökset	14
2. Tarkemmat säännökset	14
3. Voimaantulo	14
4. Säättämisjärjestys	14
LAKIEHDOTUS.....	16
jalometallituotteista	16
ASETUSLUONNOKSET.....	20
LIITE 1	20
jalometallituotteista annetun asetuksen kumoamisesta	20
LIITE 2	21
jalometallituotteista	21

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Jalometallituotteella tarkoitetaan kuluttajille myytäviä kullasta, hopeasta ja platinasta valmistettuja tuotteita. Sääntelyllä pyritään turvaamaan kuluttajan edut, koska kuluttajan on mahdotonta erottaa pitoisuudeltaan erilaiset tuotteet toisistaan.

Ehdotuksessa nykyisten säännösten säädöshierarkkista tasoa nostettaisiin ja eräitä säännöksiä täsmennettäisiin sekä yhdenmukaistettaisiin vastaamaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia EY-oikeuden periaatteita.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki jalometallituotteista. Laki korvaisi jalometallituotteista annetun asetuksen (292/1977), jolla nykyisin säädetään jalometallituotteiden vaatimustenmukaisuudesta ja sen varmentamisesta sekä jalometallituotteiden tarkastamisesta, valvonnasta ja tarkastuslaitoksista. Menettelyt ehdotetun lain mukaan säilyisivät pääpiirteissään ennallaan. Mainittava muutos menettelyihin olisi tarkastuslaitoksen tarkastuksen muuttuminen vapaaehtoiseksi.

Suomessa jalometallituotteiden vähimmäispitoisuudet kullan ja hopean osalta ovat korkeampia kuin Euroopan talousalueella yleisesti käytetyt 375 tuhannesosaa kultatutuille ja 800 tuhannesosaa hopeatutuille. Tämän johdosta Euroopan komissio käynnisti Suomea kohtaan kesäkuussa 1999 EY:n perustamissopimuksen 226 artiklan mukaisen valvontamenettelyn. Komissio katsoo virallisessa huomautuksessaan, että Suomi on jättänyt noudattamatta sille perustamissopimuksen 28 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen nojalla kuuluvat jäsenyysoikeudet, sillä korkeammat vähimmäispitoisuudet muodostavat esteen tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle. Ehdotuksella toteutettaisiin Euroopan komission huomautus jalometallituotelainsäädännön muuttamisesta yllä mainittujen vähimmäispitoisuuksien osalta.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Kulta- ja hopeatuotteiden tarkastukseen ja leimaukseen liittyvää toimintaa on maassamme todennäköisesti harjoitettu jo puolen vuosituhannen ajan. Jalometallituotteiden tarkastuksen alkuperäisenä syynä oli näiden tuotteiden arvon lisäksi niiden käyttö vaihdannan välineenä. Tällöin tuotteiden arvo perustui merkittävältä osin niiden jalometallipitoisuuteen. Nykyisin pitoisuuden merkitys jalometallituotteen arvon kannalta on selvästi vähäisempi, sillä hintaan vaikuttavat erityisesti työtapo, muotoilu ja mahdollisesti käytetyt jalokivet.

Tarkastuksella pyritään ensisijaisesti turvaamaan kuluttajan edut heidän hankkiessaan hinnaltaan arvokkaita, käyttöältään pitkäaikaisia ja arvoltaan pysyviä jalometallituotteita. Tarkastuksella jalometallituotteet on osittain historiallisista syistä saatettu erityisasemaan muihin kulutustavaroihin nähden. Keskeisenä perusteena tälle on pidetty sitä, että kuluttajan on erittäin vaikea erottaa pitoisuudeltaan toisistaan poikkeavat jalometallituotteet sekä jalometallituotteet jalometallilla pinnoitetuista tuotteista. Lisäksi tarkastuksesta on hyötyä myös valmistajan, maahantuojaan ja kaupan eri portaiden välisessä kaupassa, koska tuotteiden vaatimustenmukaisuus on varmennettu.

Suomessa on tällä hetkellä jalometallialalla asetukseen perustuvat säädökset. Asetus jalometallituotteista on annettu elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1913) nojalla. Asetusta täydentää jalometallituotteista annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös (317/1977). Lakia jalometallituotteista ei ole.

Jalometallituotteiksi luetaan kulta-, hopea- ja platinatuotteet. Sallitut leimattavat pitoisuudet kullalle ovat 585, 750, 969 ja 999 massan tuhannesosaa, hopealle 830, 925 ja

999 massan tuhannesosaa ja platinalle 950 ja 999 massan tuhannesosaa.

Ennen kuin jalometallituotteet tulevat myyntiin, ne tulee tarkastaa ja leimata. Tämä koskee sekä kotimaassa valmistettuja että maahantuotuja tuotteita. Jalometalleista valmistetut tuotteet hyväksytään Suomessa myyntiin, kun ne sisältävät kultatuotteessa vähintään 585 tuhannesosaa kultaa, hopeatuotteessa vähintään 830 tuhannesosaa hopeaa ja platinatuotteessa 950 tuhannesosaa platinaa. Jalometallituotteista annettuun asetuksen vuonna 1998 tehdyllä muutoksella tarkastustoiminta vapautettiin kilpailulle. Samalla saatettiin maahantuonti ja kotimainen valmistus kaikilta osin tasavertaisiksi. Lisäksi poistettiin jalometallikauppiaan tutkinto ja leimaustutkinto sekä niihin liittyvät työkokemus- ja koulutusvaatimukset. Näin jalometallikauppiaksi ryhtyminen ja leimausoikeuden saaminen helpottuivat. Lisäksi nimileimakäytäntö muuttui siten, että valvontaviranomainen ilmoitukseen perustuen hyväksyy ja rekisteröi valmistajan, maahantuojan sekä tämän nimileiman. Myös toisen Euroopan talousalueen valtion puolueeton tarkastuslaitos voi rekisteröidä tarkastusleimansa, jolloin niitä tuotteita ei tarkasteta uudelleen Suomessa.

Yleiseen kulutukseen tarkoitettussa tuotteessa on oltava seuraavat leimat: Suomen virallinen tarkastusleima eli kruunuleima, vastuu- eli nimileima, pitoisuusleima ja vuosileima. Paikkakuntaleiman käyttäminen on vapaaehtoista. Tarkastusleima ilmaisee, että suomalainen tarkastuslaitos on tutkinut tuotteen ja todennut sen vaatimusten mukaiseksi. Nimileima ilmaisee tuotteen valmistajan, maahantuojan tai muun tahon, joka on vastuussa tuotteesta ja sen vaatimustenmukaisuudesta. Pitoisuusleima ilmaisee tuotteen jalometallipitoisuuden, vuosileima tuotteen valmistusvuoden ja paikkakuntaleima valmistus- tai leimauspaikkakunnan.

Yleisemmät jalometallituotteet, joita ei tarvitse tarkastuttaa tarkastuslaitoksessa, ovat laillinen raha, erilaiset raaka-aineet ja puolivalmisteet, tieteet, taiteet, teollisuuden tai lääkinnällisiin tarpeisiin tarkoitetut kojeet ja laitteet, kellot ja kellonkuoret. Tarkastuksesta ja leimauksesta ovat vapautettuja myös todistettavasti vähintään 100 vuotta vanhat esineet. Alle kahden gramman kulta- ja pla-

tinatuotteita sekä alle kymmenen gramman hopeatuotteita ei tarvitse tarkastaa. Tuotteen tulee kuitenkin täyttää jalometallituotteista annetut vaatimukset.

Toisessa Euroopan talousalueen valtiossa tarkastettuja jalometallituotteita ei tarvitse uudelleen tarkastaa Suomessa, jos tarkastuksesta ja leimauksesta on huolehtinut tässä maassa toimiva puolueeton tarkastuslaitos, jonka tarkastusleiman valvontaviranomainen on rekisteröinyt ja tuotteessa on suomalaisia leimoja vastaavat tiedot.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaisen lainsäädäntö

Yleistä

Euroopan unionin kaikilla jäsenmailla on erityinen jalometallituotteita koskeva lainsäädäntö. Enemmistössä jäsenmaista tarkastuslaitoksen tarkastus ja leimaus on pakollista. Jäsenmaiden lainsäädännön osalta seuraavassa tarkastellaan lähemmin Saksan ja Ison-Britannian sekä pohjoismaista jalometallituotelainsäädäntöä.

Euroopan yhteisön oikeus

Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on johtanut usealla lainsäädännön alueella säännösten ja määräysten kansainvälistymiseen ja rakentamiseen yhteisten eurooppalaisten normien pohjalle. Näin on yritetty edetä myös jalometallialalla. Komissio antoi vuoden 1993 syksyllä ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jäsenmaiden jalometallituotteita koskevan lainsäädännön lähentämisestä. Tämän jälkeen ehdotukseen on tehty useita muutoksia. Direktiiviehdotus ei saanut määräenemmistöä 8 päivänä toukokuuta 1996 Coreper I:ssä, minkä jälkeen ehdotuksen valmistelu on edennyt hitaasti. Tällä hetkellä keskustellaan puolivapaaehtoisesta direktiivistä ja on epävarmaa, hyväksytäänkö direktiiviä lainkaan. Yhteistä eri ehdotuksille on se, että puhdasmetallipitoisuudet on ilmoitettava nimellisinä tuhannesosina. Sallitut puhdasmetallipitoisuudet olisivat 375, 585, 750, 916 ja 999 tuhannesosaa kullan osalta, 800,925 ja 999 tuhannesosaa hopean osalta, 850, 900, 950 ja 999

tuhannesosaa platinan osalta sekä 500, 950 ja 999 tuhannesosaa palladiumin osalta. Pitoisuudet olisivat pakollisia ja pitoisuuden alituksia ei sallittaisi. Direktiiviehdotuksen pääasiallinen sisältö koskee tuotteiden vaatimustenmukaisuuden toteamismenetelmiä ja leimausta. Ehdotettu laki vastaa pääpiirteittäin nykyistä direktiiviehdotusta.

ISO-standardi 9202

ISO-standardi 9202 sisältää jalometallialalla käytettäväksi suositetut nimellispitoisuudet. Alimmat suositetut pitoisuudet ovat 375 tuhannesosaa kullan osalta, 800 tuhannesosaa hopean osalta, 850 tuhannesosaa platinan osalta ja 500 tuhannesosaa palladiumin osalta. Muuten nimellispitoisuudet ovat suurin piirtein identtisiä komission direktiiviehdotuksessa ilmoitettujen kanssa. Standardin mukaan ei sallita negatiivista poikkeamaa eli pitoisuuden alitusta.

Saksa

Saksassa on voimassa laki kulta- ja hopeatuotteiden pitoisuuksista. Laki on peräisin 1800-luvulta ja sitä on muutettu vuonna 1976. Saksassa sääntely on jäsenmaista väljin ja siellä voidaan valmistaa kaikkia jalometallipitoisuuksia sisältäviä tuotteita. Valmistajan itse tekemä leimaus on vapaaehtoista ja arviolta 90 % tuotteista leimataan. Saksassa ei ole puolueetonta tarkastuslaitosta eikä nimileimoista pidetä rekisteriä. Kuluttajan suojan katsotaan toteutuvan kilpailun kautta.

Iso-Britannia

Iso-Britannia on muuttanut lainsäädäntöään vuoden 1999 alusta. Tuotteiden tarkastus ja leimaus on pakollista. Sallitut minimipitoisuudet ovat direktiiviehdotuksen mukaisia. Lisäksi vuoden 1999 alusta otettiin käyttöön leimat, jotka ovat samat kotimaassa valmistetuille ja tuoduille tuotteille.

Ruotsi

Ruotsissa jalometallituotteista säädettiin vuoden 2000 alkuun saakka lailla (Lag om handel med ädelmetallarbeten 1986/985) ja sen nojalla annetulla asetuksella (Förordning om handel med ädelmetallarbeten (423/87).

Jalometallituotteena pidettiin kultaa, jonka pitoisuus on vähintään 585 tuhannesosaa, hopeaa, jonka pitoisuus on vähintään 830 tuhannesosaa, ja platinaa, jonka pitoisuus on vähintään 950 tuhannesosaa. Pitoisuuden alitukseksi sallittiin kullan ja platinan osalta 5 tuhannesosaa ja hopean osalta 8 tuhannesosaa. Sääntelystä oli vapautettu lääketieteelliseen, tieteelliseen ja teolliseen käyttöön tarkoitettut tuotteet sekä ilmeiset antiikkituotteet. Lisäksi oli vapautettu alle 1 gramman painoiset kulta- ja platinatuotteet, alle 15 gramman painoiset hopeatuotteet, silmälasien kehykset, kellonkuoret, lukot, eräät rahayksiköt, pinnoitteet, soittimet ja eräät määrättyllä tavoin työstetyt kultatuotteet.

Myytävinä olevissa kulta- ja platinatuotteissa tuli olla pitoisuusleima ja nimi-leima. Rajana oli 1 gramman massaiset tuotteet. Hopeatuotteissa ei edellytetty olevan minkäänlaisia leimoja, mutta käytännössä nekin leimattiin. Jalometallituotteet voitiin tarkastuttaa tarkastuslaitoksessa (Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, SP). Vapaaehtoisuudesta huolimatta kultatuotteista arvioitiin noin 95 % tarkastetun. Käytännössä leimattiin myös hopeiset ruokailuvälineet ja vähittäismyyntihinnaltaan arviolta yli 500 kruunua maksaneet hopeatuotteet. Myös pitoisuudeltaan minimipitoisuutta alhaisempia tuotteita sai myydä, mutta tällöin tuotteita ei kuitenkaan saanut kutsua jalometallituotteiksi. Lisäksi oli mainittava, että pitoisuus on alempi kuin jalometallituotteissa.

Euroopan komissio aloitti myös Ruotsin jalometallituotelainsäädännön tutkimisen vuonna 1997. Komissio antoi vuoden 1998 lopulla muodollisen tiedonannon, jossa todettiin Ruotsin jalometallituotelainsäädännön olevan tietyiltä osin tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten vastaisia. Tämän seurauksena Ruotsissa tuli vuoden 2000 alusta voimaan uusi laki jalometallituotteiden kaupasta. Tällöin tulivat voimaan uudet jalometallituotteiden minimipitoisuudet kultatuotteelle 375 tuhannesosaa, hopeatuotteelle 800 tuhannesosaa ja platinatuotteelle 850 tuhannesosaa. Vaadittaviin vastuu-, pitoisuus- ja tarkastusleimoihin ei tullut muutoksia eikä myöskään pitoisuuden poikkeamisrajoihin. Samoin minimipitoisuuksien alittavia tuotteita saa myydä tietyin ehdoin. Lainuudistuksen myötä nimileimarekisterin ylläpitoa ja alkavaa markkinavalvon-

taa hoitaa nyt viranomainen (Styrelsen för accreditering och teknisk kontroll, SWEDAC) ja samalla tarkastuslaitostoiminta vapautettiin kilpailulle. Aiemmin tarkastusoikeus on ollut vain SP:llä. Lisäksi rekisteröintimaksu koskee ruotsalaisia leimoja ja se suoritetaan vuosittain viranomaiselle. Tuotuja jalometallituotteita ei tarvitse leimata uudelleen, jos leimaus on suoritettu jossain toisessa Euroopan talousalueen maassa. Laissa tarkastusleiman ehtona on vain jalometallipitoisuus.

Norja

Norjassa on laki jalometallituotteista (Lov om Guld-, Solv- og Platinavarers Finhed og Stempling m.v.). Tarkastus on vapaaehtoista, mutta jos tuotteen pitoisuus leimataan, vaaditaan myös nimileima. Tuotteita voidaan siis markkinoida ilman pitoisuusleimaa. Jos tuote tarkastetaan, sallitut pitoisuudet ovat silloin kullalle 585 ja 750 tuhannesosaa, hopealle 830 ja 925 tuhannesosaa sekä platinalle 950 tuhannesosaa. Pitoisuusalituksia ei sallita. Yksityinen ja taloudellisesti itsenäinen jalometallilautakunta hoitaa tarkastusta ja markkinavalvontaa.

Tanska

Tanskassa jalometallituotteista säädetään lailla (Lov om kontroll med arbejder af aedle metaller m.v. 821/88) ja lukuisilla ministeriön päätöksillä. Lainsäädäntö koskee kulta-, hopea-, platina- ja palladiumtuotteita. Vähimmäispitoisuudet ovat kullalle 333 tuhannesosaa, hopealle 800 tuhannesosaa, platinalle 850 tuhannesosaa ja palladiumille 500 tuhannesosaa. Myös pitoisuudeltaan vähimmäispitoisuutta alhaisempia tuotteita saa myydä, mutta tällöin tuotteissa ei saa olla pitoisuusleimaa eikä niitä saa kutsua jalometallituotteiksi eikä kaupata harhaanjohtavasti. Pitoisuusalitus voi olla 2 tuhannesosaa. Kaikissa myytävissä ja myytäviksi tarkoitetuissa tuotteissa on oltava pitoisuusleima ja nimileima. Myös maahantuotavat jalometallituotteet on leimattava uudelleen. Valmistajien ja maahantuojien nimileimat rekisteröi Dantest-Aedelmetalkontrollen (D-A). Tarkastus on vapaaehtoista ja tuotteita tarkastetaan vähän.

2.3. Nykytilan arviointi

Voimassa olevan jalometallituotesäännösten säädöstaso ei ole kaikilta osin riittävä. Nykyisin perustuslain 8 §:n ja aiemmin hallitusmuodon 6 a §:n mukaisesti rangaistuksista tulisi säätää laissa. Jalometallituotteista annettuun asetukseen vuonna 1998 tehdyllä muutoksella poistettiin rangaistussäännökset asetustasolta, koska tuolloin jo oli yksi syyttämättäjättämispäätös asetustasoisen rangaistussääntelyn vuoksi. Muutoksen jälkeen jalometallituotesäännösten rikkomisesta ei ole ollut erityisiä rangaistussäännöksiä.

Asetuksen muutoksissa ei ole puututtu sääntelyn perusrakenteeseen, koska on odotettu jalometallituotedirektiiviä. Säännöksiin on tehty EU-periaatteiden edellyttämiä muutoksia vuosina 1995 ja 1998. Vuonna 1995 erotettiin valvontaviranomaisen ja tarkastuslaitoksen tehtävät toisistaan. Jalometallituotteiden pitoisuuden määrittäminen ja muut vaatimustenmukaisuuden arviointitehtävät siirtyivät tarkastuslaitokselle. Lisäksi vuonna 1998 tarkastuslaitostehtävät avattiin kilpailulle. Valvontaviranomainen on hoitanut jalometallituotteiden markkinavalvontaa ja hyväksynyt jalometallituotteissa käytettävät leimat. Vuoden 1998 muutoksella asetukseen lisättiin myös tarkastusten vastavuoroista tunnustamista koskeva säännös Euroopan komission huomautuksesta direktiivin 98/34/EY mukaisen ilmoitusmenettelyn yhteydessä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on korjata erityisesti nykyisen sääntelyn säädöstasoa koskevat puutteet. Samalla säädöksiin tehtäisiin tarkistuksia, jotka aiheutuvat perusoikeusuudistuksesta, muista lainsäädännön muutoksista ja Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista. Lisäksi tuotteiden vähimmäispitoisuudet kulta- ja hopeatuotteiden osalta laskettaisiin Euroopassa yleisesti käytetylle tasolle. Jalometallialan kannalta merkittävimpänä muutoksena tuotteiden tarkastaminen saatettaisiin vapaaehtoiseksi.

Ehdotetun lain tavoite on ensisijaisesti turvata kuluttajan edut. Tavoitteena on myös ajanmukaistaa jalometallituotteita koskevat säännökset siten, että samalla korostetaan tuotteen valmistajan ja markkinoille saattajan vastuuta tuotteen vaatimustenmukaisuudesta. Nykyinen tarkastuskäytäntö on edelleen mahdollista, mutta vaatimustenmukaisuuden varmentamiseksi riittää nimi- eli vastuuleima yhdessä pitoisuusleiman kanssa. Valvontaviranomainen on hyväksynyt ja rekisteröinyt nimileiman, joten jäljitettävyyttä tuotteen vaatimustenmukaisuudesta vastaavaan säilyy.

Tavoitteena tulee edelleen olla luottamuksen ylläpitäminen ja edistäminen kuluttajien ja alan toimijoiden kesken. Toimijoiden oma vastuu on olennaista vaatimusten täyttymisessä ja sen merkitys korostuu nyt uudistettavassa menettelyssä, jossa ulkopuolisen tarkastuslaitoksen osuus voidaan korvata jalometallituotteen valmistajan tai markkinoille saattajan omilla toimenpiteillä.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Jalometallituotteista ehdotetaan säädettäväksi laki. Jalometallituotteista ehdotettu laki korvaisi nykyisen jalometallituotteista annetun asetuksen. Lakia sovellettaisiin jalometallituotteisiin, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen.

Laissa määriteltäisiin jalometallituotteille ja tarkastuslaitoksille asetettavat vaatimukset yleisellä tasolla sekä annettaisiin valvontaviranomaiselle riittävät keinot vaatimustenmukaisuuden valvomiseksi. Tarvittavat yksityiskohtaiset säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella sekä niihin liittyvät soveltamisohjeet antaisi tarvittaessa valvontaviranomaisena turvatekniikan keskus.

Lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoisi turvatekniikan keskus valvontaviranomaisena. Lakiin sisällytettäisiin viranomaiselle valvonnan kannalta tarvittavat toimivaltuudet.

Markkinoille saatettaville jalometallituotteille asetettavat vaatimukset, käytettävät leimat ja niiden hyväksyminen säilyisivät pääosin nykyisessä asetuksessa säädetyn kaltaisina. Valvontaviranomaisella olisi edelleen velvollisuus pitää rekisteriä hyväksymistään

leimoista. Vähimmäispitoisuudet laskettaisiin eurooppalaiselle tasolle, jolloin uusina pitoisuusleimoina tulisivat käyttöön 375 tuhannesosaa kultatuotteille ja 800 tuhannesosaa hopeatuotteille. Lisäksi vuosileiman käyttö muuttuisi vapaaehtoiseksi.

Jalometallituotteisiin liittyneet valvontaviranomaisen tarkastus- ja leimaustehtävät siirrettiin tarkastuslaitoksen tehtäväksi turvatekniikan keskuksen perustamisen yhteydessä vuonna 1995. Edelleen tarkastustoiminta avattiin kilpailulle kesällä 1998 ja samalla poistettiin jalometallikauppiaan tutkinto ja nimileimatutkinto, jotka olivat edellytyksenä jalometallikauppiaana toimimiselle ja nimileiman saannille. Myös työkokemus- ja koulutusvaatimukset poistettiin.

Ehdotetun lain rikkomisesta voitaisiin tuomita sakkoon, jollei muualla säädetä ankarampaa rangaistusta. Rangaistussäännöstä täydennettäisiin menettämisseuraamuksia koskevilla säännöksillä.

Muutoksenhau osalta viitattaisiin hallintolainkäyttölakiin (586/1996).

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Yleistä

Esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa jalometallituotteita koskeva sääntely. Uusia viranomaisorganisaatioita ei perustettaisi, vaan tehtävät hoidettaisiin nykyisellä organisaatiolla turvatekniikan keskuksessa. Tästä syystä uudistuksella ei ole merkittäviä vaikutuksia valtion talouteen.

Esityksen täytäntöönpano hieman laajentaisi valvontaviranomaisen markkinavalvontatehtäviä tuonnin helpottumisen ja tuotevalikoiman laajentumisen myötä. Valvontaan liittyvät tuotteen tarkastustoimet on tarkoitus edelleen ostaa tarkastuslaitokselta. Yleisvalvontakustannukset joudutaan kattamaan talousarviosta nykyiseen tapaan, mutta ehdotuksen mukaan tuotteen markkinoille saattamisesta vastaavalta voidaan periä selvityksistä ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset, jos tuote osoittautuu säännösten vastaiseksi.

Lain voimaan tullessa viranomaisille aiheutuisi jonkin verran tiedotukseen liittyviä

kustannuksia, mikä on luonnollista uusien säännösten tunnetuksi tekemisessä. Jalometallialan yhdistykset ovat lausunnoissaan esittäneet halukkuutensa osallistua yhdessä viranomaisen kanssa tiedottamiseen.

Turvatekniikan keskuksen suorittama jalometallituotteiden markkinavalvonta rahoitetaan budjettivaroilla. Muista suoritteista peritään valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti maksut. Turvatekniikan keskuksen perimät maksut jalometallialalla ovat olleet vähäisiä eivätkä muuttuisi esityksen myötä.

Kokonaisuudessaan ehdotuksen valtioneuloudelliset vaikutukset eivät ole merkittäviä, koska ehdotettu laki ei aiheuttaisi olennaisia resurssitarpeiden muutosta. Esityksen tarkoituksena on säilyttää jalometallituotteiden sääntely periaatteiltaan nykyisen kaltaisena, jolloin merkittäviä muutoksia viranomaisten kokonaistymäärään ja sen aiheuttamiin kustannuksiin ei esityksellä ole. Lisäksi valvontatoimet ja niistä aiheutuvat kustannukset kohdistetaan nykyistä sääntelyä paremmin säädösten vastaisesti toimiviin toiminnanharjoittajiin.

Vaikutukset yrityksiin

Jalometallituotteiden tarkastustehtävät ovat jo vuoden 1995 marraskuussa voimaan tulleella asetusmuutoksella siirtyneet tarkastuslaitoksen tehtäviksi. Kesäkuussa 1998 tarkastustoiminta avattiin kilpailulle, jolloin päteväksi todetut organisaatiot voisivat kilpailutilanteessa tuottaa tarvittavat tarkastuspalvelut. Suomessa valmistettujen tuotteiden lakisääteinen tarkastus on kattanut lähes kaikki jalometallituotteet. Myöskään kilpaillevaa tarkastustoimintaa ei ole syntynyt. Suomeen Euroopan talousalueelta tuotavien jalometallituotteiden tarkastus on vuodesta 1998 vähentynyt tarkastusten vastavuoroisen tunnustamisen myötä. Menettely on myös laajentunut jäsenmaiden teknisten normien harmonisoituessa. Vastaavasta syystä vientituotteiden tarkastus on kasvanut, koska tuotteet yleensä tarkastetaan valmistusmaassa.

Esityksessä ehdotetun puolueettoman kolmannen osapuolen tarkastuksen vapaaehtoisuuden arvioidaan tehdyn tutkimuskyselyn

mukaan vähentävän tarkastustoimintaa jonkin verran. Ruotsissa vastaava muutos vuonna 1988 ei aiheuttanut erityistä muutosta tarkastusmääriin eikä alalla toimivien yritysten määrään. Ainoastaan taloudelliset tekijät näyttäisivät vaikuttavan tuontituotteiden tarkastusmäärään ja myös tuonnin määrään.

Jalometallituotteiden valmistajien ja maahantuojien osalta tarkastusmenettelyjen uudistaminen vähentää kustannuksia pienten valmistuserien ja tuonnin osalta. Erityisesti kultaseppien yksittäin valmistamien tuotteiden ja pienten sarjojen osalta kokonaiskustannusten säästöt ovat merkittäviä. Tuonnin helpottuminen lisää tarjontaa ja kilpailua kotimaan markkinoilla. Myös vienti Euroopan talousalueen maihin helpottuu, kun kansalliset säännökset yhtenäistyvät ja vastaanottavan maan tarkastukset poistuvat.

Jalometallituotteiden valmistajia oli vuoden 1999 lopulla noin 300, joista huomattava osa on pienyrityksiä. Näistä merkittävä osa on yksittäisiä kultaseppiä, jotka perinteisin menetelmin käsityönä valmistavat jalometallituotteita. Ehdotuksen mukaan valmistajat voivat valintansa mukaan tarkastuttaa tuotteet nykyiseen tapaan tarkastuslaitoksessa tai varmentaa tuotteet nimi- ja pitoisuusleimalla. Jälkimmäinen vaihtoehto helpottaa nimenomaan etäällä tarkastuslaitospaikkakunnista toimivien yritysten toimintaa antaen vapautta valita tarpeen mukaan.

Ehdotuksen yritysvaikutukset kohdistuisivat lähinnä pienimuotoiseen tuotantoon ja pienyrityksiin kustannuksia alentavasti. Vaikutukset kokonaistuotantoon eivät olisi merkittävästi kustannuksia alentavia, sillä teollisesti valmistettujen tuotteiden tarkastuskustannukset ovat alle 3 % tuotteen raaka-ainevasta, joka puolestaan on alle 20 % tuotteen hinnasta. Tarkastuskustannukset olisivat vajaa 1 % tuotteen hinnasta. Lisäksi vuosileiman käytön vapaaehtoisuudella voidaan alentaa leimojen hankintakustannuksia, koska leimasarjojen tai vuosileiman uusiminen vuosittain poistuisi ainakin pienimuotoisessa tuotannossa. Yleisesti ehdotuksen yritysvaikutukset nykyiseen verrattuna olisivat ainoastaan kustannuksia alentavia ja kohdistuisivat voimakkaimmin yksilölliseen ja kapalemääriltään pienimuotoiseen tuotantoon.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetulla lailla ei olisi mainittavia organisaatioon tai henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia. Tuotteiden markkinavalvonnan toteuttaminen merkitsee vähäistä resurssien lisäämisen tarvetta turvatekniikan keskuksessa.

Tarkastuslaitosten, valmistajien, maahan tuojien ja kansalaisten osalta vaikutukset ovat jatkoa aiemmille ratkaisuille tarkastusten avaamisesta kilpailulle ja tavaroiden vapaan liikkumisen toteuttamisesta osana EU-jäsenyyttä. Tarkastuslaitosten tarkastukset vähenisivät kotimaan markkinoiden osalta ja lisääntyisivät viennin osalta. Kokonaisuudessaan tarkastukset vähenisivät.

Tarkastuslaitokset tuottavat myös muita jalometallituotteiden tarkastukseen läheisesti liittyviä palveluja ja niiden valmiudet liittyvät myös muuhun toimintaan. Käytännön edellytyksenä tarkastustehtäviin on ollut asianmukainen pätevyys. Tältä osin käytäntöön ei tule muutoksia.

4.3. Ympäristövaikutukset

Ehdotetulla lailla ei ole ympäristövaikutuksia.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Kauppa- ja teollisuusministeriö on myös aiemmin, 16 päivänä helmikuuta 1993, asettanut työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten jalometallituotteiden tarkastus- ja leimausjärjestelmää tulee muuttaa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja EY:n tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen vuoksi, sekä laatia ehdotus jalometalli- ja muita vastaavia tuotteita koskevien säädösten ja määräysten uusimiseksi kuluttajien etu sekä alan valmistajien ja kaupan tarpeet huomioon ottaen. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 30 päivänä elokuuta 1993. Työryhmän selvityksen (Jalometallituotetyöryhmän mietintö, kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 11/1993) perusteella to-

dettiin tarpeelliseksi säätää jalometallituotelaki. Työryhmä ei kuitenkaan esittänyt yksityiskohtaista ehdotusta jalometallituotteiksi. Lainsäädännön uudistamistyössä jäätettiin odottamaan jalometallituotedirektiivin valmistumista. Komissio esitti vuonna 1993 ehdotuksen jalometallituotedirektiiviksi. Keväällä 1995 direktiiviehdotus ei saanut enemmistön kannatusta ja sen valmistelu on pitkittynyt eikä sen valmistumisesta ole varmuutta. Jäsenmaiden keskuudessa vallitsee yksimielisyys vain sallituista leimattavista pitoisuuksista.

Koska voimassa olevat jalometallituotteita koskevat säädökset eivät enää sisällöltään ja painotuksiltaan vastaa vallitsevia tarpeita eikä direktiiviä ehkä tule, alkoi kauppa- ja teollisuusministeriö kiirehtiä jalometallituotteita koskevan lain valmistelua. Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 30 päivänä syyskuuta 1998 uuden jalometallituotesäädösten uudistamista valmistelevan työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää jalometallituotesäädösten uudistamistarvetta ottaen huomioon vallitsevat lainsäädännöllistä rakennetta, kuluttajansuojaa, tavaroiden vapaata liikkuvuutta sekä elinkeinotoiminnan tehokkuutta ja tasapuolisuutta koskevat näkökohdat sekä valmistella tarvittavat säädösehdotukset jalometallituotteiden tarkastusjärjestelmästä.

Työryhmän työn aikana valmistui turvatekniikan keskuksen tutkimus jalometallialan lainsäädännön kehittämismahdollisuuksista (TUKES-julkaisu 1/1999). Julkaisu on ollut työryhmän käytössä ja saadut tulokset tukivat työryhmän ehdotuksia laiksi ja valtioneuvoston asetukseksi jalometallituotteista, jotka valmistuivat kesäkuussa 1999. Ehdotukset viimeisteltiin lausuntokierrokselle virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä.

5.2. Lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi marraskuussa 1999 lausunnot ehdotuksista laiksi ja asetukseksi jalometallituotteista. Lausuntoja pyydettiin keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, jalometallialan järjestöiltä, teollisuudelta ja koulutuslaitoksilta sekä tarkastuslaitoksesta.

Lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti

ehdotusten uudistusperiaatteisiin. Vaikka lausuntopyynnössä erikseen mainittiin kulta- ja hopeatuotteiden vähimmäispitoisuuksien laskemisen olevan EU:n oikeuskäytännöstä johtuvia, esitettiin useita huomautuksia ja ve-toimuksia ainakin kultatuotteiden vähim-mäispitoisuuden säilyttämiseksi ennallaan. Lisäksi yhdessä lausunnossa vastustettiin tar-kastusten vapaaehtoisuutta.

Ehdotettu laki ja siihen liittyvä asetus on ilmoitettu Euroopan parlamentin ja neuvos-ton direktiivin 98/34/EY mukaisesti jäsen-maille ja Euroopan komissiolle. Jäsenmaista Saksa kommentoi selvien käännösvirheiden vuoksi. Komission kommentit on otettu huo-mioon ja molemmille on vastattu asianmu-kaisesti.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyö-nä kauppa- ja teollisuusministeriössä.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Yleissopimus jalometallituotteiden tarkastuk-sesta ja leimauksesta

Jalometallituotteiden osalta Suomea vel-voittaa jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta tehty yleissopimus (Sop

17/1975).

Jo 1970-luvulla kiinnitettiin huomiota nii-hin kaupan esteisiin, joita kansallista tarkastusta koskeva vaatimus aiheuttaa rajo-jen yli käytävässä kaupassa. EFTA:n puitteissa tehtiin siksi aloite yhteistä tarkas-tusleimaa koskevasta yleissopimuksesta. Tä-män tuloksena allekirjoitettiin 15 päivänä marraskuuta 1972 yleissopimus jalometalli-tuotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta. Sopimuksen mukaan jalometallituotteita ei tarvitse tarkastaa eikä leimata uudestaan toi-nessa sopimusmaassa, kun tuote on tarkas-tettu ja leimattu yhteisellä tarkastusleimalla. Sopimuksen ovat hyväksyneet Suomi, Ruot-si, Norja, Tanska, Irlanti, Iso-Britannia, Itä-valta, Sveitsi, Portugali, Tsekin tasavalta ja Hollanti. Suomi on ollut velvollinen sovelta-maan jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta tehtyä yleissopimusta 27 päi-västä kesäkuuta 1975 lukien. Sopimus on hy-väksytty Suomessa jalometallituotteiden tarkastusta ja leimausta koskevan yleissopi-muksen hyväksymisestä annetulla lailla (259/1975) ja saatettu Suomessa voimaan ja-lometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauk-sesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaat-tamisesta annetulla asetuksella (260/1975). Edellä mainitut laki ja asetus jäisivät edelleen voimaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki jalometallituotteista

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltaisala.* Lakia sovellettaisiin jalometallituotteisiin, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen. Soveltamisalan ulkopuolella olisivat kojeet ja laitteet, jotka olisi tarkoitettu tieteen, taiteen, teollisuuden tai lääkinnällisiin tarpeisiin.

Pykälän 3 momentin mukaan niistä jalometallituotteista, joihin lakia tai sen säännöstä ei ole tarpeen soveltaa, säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

2 §. *Määritelmät.* Pykälään sisältyvät eräiden keskeisten laissa käytettyjen termien määritelmät.

Jalometallilla tarkoitettaisiin puhdasta kulta, hopeaa ja platinaa sekä niiden seoksia.

Jalometallituotteella tarkoitettaisiin kokonaan tai osittain jalometallista valmistettua esinettä.

Leimalla tarkoitettaisiin jalometallituotteisiin tarkoitettua pysyvää merkintää. Jalometallituotteissa käytettyjä merkintöjä olisivat tarkastuslaitoksen tarkastusleima, nimileima, pitoisuusleima, vuosileima ja paikkakuntaleima. Lisäksi jalometallituotteissa voidaan käyttää jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta tehdyssä yleissopimuksessa määriteltyä tarkastusleimaa (CCM-leima).

Ministeriöllä tarkoitettaisiin kauppaja teollisuusministeriötä. Lakiehdotuksessa on suoraan mainittu nimeltä kauppaja teollisuusministeriö, koska eduskunta on hyväksyessään uutta perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp.) hyväksynyt lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää hallituksen omaksuvan sellaisen lainvalmistelukäytännön, jossa lakiesityksessä osoitetaan ministeriön toimivaltaisuus mainitsemalla ministeriö nimeltä.

Valvontaviranomaisella tarkoitettaisiin turvatekniikan keskusta.

Tarkastuslaitoksella tarkoitettaisiin organisaatiota, jonka pätevyys on selvitetty esimerkiksi mittatekniikan keskuksen arvioinnilla ja jolla on turvatekniikan keskukselta saatu oi-

keus suorittaa ehdotetussa laissa tarkastuslaitokselle säädettyjä tehtäviä. Tarkastuslaitosten tehtävät liittyisivät jalometallituotteiden vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen.

2 luku. Jalometallituotteet

3 §. *Vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin markkinoille saatettavien ja myytävien jalometallituotteiden vähimmäisvaatimuksista. Jalometallituotteita olisivat ehdotetun lain mukaan kulta-, hopea- ja platinatuotteet. Kulatuote olisi valmistettava vähintään 375 massan tuhannesosaa puhdasta kulta sisältävästä, hopeatuote vähintään 800 massan tuhannesosaa puhdasta hopeaa sisältävästä ja platinatuote vähintään 850 massan tuhannesosaa puhdasta platinaa sisältävästä seoksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää vähimmäispitoisuutta korkeammista leimattavista pitoisuuksista, pitoisuuden määrittämisestä sekä jalometallien, metallien ja muiden aineiden yhdistämisestä, pinnoittamisesta, täyttämisestä ja muista vaatimuksista.

4 §. *Leimat ja vastuu.* Pykälässä lueteltaisiin nimeltä jalometallituotteissa käytettäväksi tarkoitettut leimat: tarkastuslaitoksen rekisteröity tarkastusleima, valmistajan, maahantuojan tai muun markkinoille saattamisesta vastaavan toiminnanharjoittajan rekisteröity nimileima, pitoisuuden numeroin tuhannesosina ilmaiseva pitoisuusleima, kirjaimen ja numeron yhdistelmänä valmistusvuoden ilmaiseva vuosileima ja valmistuspaikkakunnan ilmaiseva rekisteröity paikkakuntaleima.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pakollisena vähimmäismerkintänä nimileiman ja pitoisuusleiman yhdistelmä saatettaessa jalometallituotteita markkinoille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin jalometallituotteen valmistaja tai muun markkinoille saattamisesta vastaava velvolliseksi varustamaan tuote 2 momentissa vaaditulla merkinnällä. Merkintä on myös nimileiman haltijan varmennus vaatimustenmukaisuuden täyttymisestä.

Pykälän 4 momentin mukaan valtio-

neuvoston asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää leimoista, niiden hyväksymisestä ja rekisteröinnistä sekä muista sallituista merkinnöistä.

5 §. *Tuotteiden tarkastus ja varmentaminen.* Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää, miten jalometallituotteiden 3 §:ssä esitettyjen vaatimusten mukaisuus voidaan osoittaa tarkastuslaitoksen tekemillä tarkastuksilla ja varmentaa tarkastuslaitoksen tarkastusleimalla.

6 §. *Tarkastuslaitoksen hyväksyminen ja valvonta.* Valvontaviranomainen hyväksyisi kansallisen lainsäädännön mukaiset tarkastuslaitokset siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäisiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleisesti tarkastuslaitosten toiminnan hyväksymisedellytyksistä. Tarkastuslaitoksen hyväksyminen edellyttäisi, että tarkastuslaitos olisi toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton, sillä olisi vastuuvakuutus ja käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet. Tarkastuslaitoksille asetetut vaatimukset vastaisivat EY-direktiiveissä ilmoitetuille laitoksille asetettuja vaatimuksia vastaavasti kuin muualla kansallisessa turvallisuus- ja luotettavuuslainsäädännössä. Momentin sisältö vastaisi pääpiirteissään jalometallituotteista annetun asetuksen 3 a §:ää. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksistä samoin kuin hakemukseen liitettävistä vaatimusten täyttämistä osoittavista asiakirjoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tarkastuslaitosten hyväksyminen voitaisiin antaa myös määräaikaisena. Momentissa säädettäisiin myös mahdollisuudesta asettaa tarkastuslaitokselle sen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja. Lisäksi tarkastuslaitokselle säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa toimintansa sellaisista muutoksista, joilla olisi vaikutusta tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksiin. Momentin sisältö vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan jalometallituotteista annetun asetuksen 3 c ja 3 d §:ää.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että valvontaviranomainen valvoisi hyväksymisen tarkastuslaitosten toimintaa sekä varmistaisi määräajoin, että säädetyt vaatimukset

täyttyvät. Tarvittaessa valvontaviranomainen voisi peruuttaa antamansa hyväksymisen. Momentin sisältö vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan jalometallituotteista annetun asetuksen 3 e §:ää.

3 luku. Valvonta

7 §. *Valvovat viranomaiset.* Ehdotetun lain säännösten noudattamisen valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain noudattamista valvoisi valvontaviranomaisena turvatekniikan keskus. Keskusella on nykyisten säännösten mukaan toimivalta tehtävään. Turvatekniikan keskukselta on nykyisten säännösten mukaan tehtävänä on valvoa teknistä turvallisuutta ja luotettavuutta henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen estämiseksi sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuutta siten kuin siitä erikseen säädetään.

8 §. *Valvontaviranomaisen oikeudet.* Viranomaiselle olisi valvonnan toteuttamiseksi taattava oikeus päästä valvonnan kannalta keskeisiin paikkoihin. Jos tuotteen markkinoille saattamisesta vastaava taho estää pääsyn kohteisiin, valvontaviranomainen voisi tarvittaessa saada virka-apua poliisilta ehdotetun lain 9 §:n mukaisesti, mutta ei voisi esimerkiksi toimittaa pakkokeinolain (450/1987) mukaista kotietsintää.

Jalometallituotteiden valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi on tarpeellista taata valvontaviranomaisen mahdollisuudet saada jalometallituotteista näytteitä tutkittavaksi. Vastaava säännös on painelaitelaissa (869/1999), sähköturvallisuuslaissa (410/1996) ja tuoteturvallisuuslaissa (914/1986).

Pykälän 2 momentin mukaan näytteet korvattaisiin käyvän hinnan mukaan. Tuotteen käyvällä hinnalla tarkoitettaisiin sitä hintaa, jonka käteisasiakas maksaisi tuotteesta. Käypä hinta vaihtelisi sen mukaan, hankitaanko testattava tuote esimerkiksi valmistajalta, tukkumyyjältä vai vähittäismyyjältä.

9 §. *Viranomaisten yhteistyö.* Pykälä antaisi poliisi- ja tulliviranomaiselle toimivaltuudet jalometallituotteista annetun lakiehdotuksen noudattamisen valvonnassa. Myös poliisilaissa (493/1995) säädetään poliisin anta-

masta virka-apusta. Poliisilain mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle apua, jos siitä erikseen säädetään. Edelleen poliisin on annettava virka-apua myös muulle viranomaiselle laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Valvontaviranomainen voisi saada virka-apua poliisilta vaatimusten vastaisiin jalometallituotteisiin kohdistuvien pakkokeinojen käytössä. Tullin tehtävänä olisi antaa virka-apua Euroopan talousalueen ulkopuolelta tapahtuvassa maahantuonnissa.

10 §. *Tiedonsaantioikeus.* Tietojensaannin varmistamiseksi valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Erityisesti markkinavalvonnan yhteydessä voi tulla esiin tarve saada valvontaa varten sellaisia tietoja, joiden toimittamiseen ei yleensä ole velvollisuutta. Valvontaviranomaisella olisi pykälän perusteella oikeus saada tulliviranomaiselta valvontaa varten tarpeellisia tietoja EU:n ulkopuolelta tulevista jalometallituotteista. Lisäksi viranomaiselle annettaisiin oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja valmistajalta, maahantuojalta, myyjältä, varastoijalta ja tarkastuslaitokselta.

11 §. *Vaatimusten vastainen tuote.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten oikeuksista niissä tapauksissa, jolloin jalometallituote ei vastaa ehdotun lain 3 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Ehdotettujen valvontakeinojen käyttämisestä päättäisi turvatekniikan keskus. Valvontakeinoja voitaisiin kohdistaa esimerkiksi valmistajaan, maahantuojaan, tukkumyyjään ja vähittäismyyjään. Ennakkotarkastuksen vapaaehtoisuuden myötä markkinavalvonta on yhä keskeisempi keino jalometallituotteiden vaatimustenmukaisuuden valvonnassa.

Pykälän 1 kohdan nojalla valvontaviranomaisella olisi oikeus kieltää sellaisen jalometallituotteen valmistus, pitäminen kaupan, myynti ja muu luovuttaminen, joka ei täytä ehdotetun lain 3 §:n vaatimuksia.

Pykälän 2 kohdan nojalla valvontaviranomainen voisi, jos jalometallituote ei täyttäisi 3 §:n vaatimuksia, vaatia jalometallituotteen valmistajan, maahantuojan tai myyjän tekemään sellaiset muutokset jalometallituotteeseen, että vaatimukset täyttyisivät. Jos jalometallituotteen muuttamista ei katsottaisi tarkoituksenmukaiseksi tai mahdolliseksi, voitaisiin määrätä, miten jalome-

tallituotteen kanssa tällöin olisi meneteltävä. Ehdotettu säännös vastaa tuoteturvallisuuslain 13 §:ää.

Jos valvontaviranomainen joutuisi sovelta-
maan jotain ehdotetun pykälän 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua kieltä tai vaatimusta, markkinoille saattamisesta vastaava voitaisiin velvoittaa pykälän 3 kohdan mukaisesti korvaamaan tuotteesta maksetun käyvän hinnan lisäksi myös tarkastuksesta ja tutkimuksista aiheutuneet kulut. Toiminnasta aiheutuneet kustannukset voidaan näin kohdistaa niiden aiheuttajaan, ensisijaisesti nimileiman haltijaan eli tuotteen valmistajaan tai maahantuojaan.

4 luku. Pakkokeinot ja seuraamukset

12 §. *Uhkasakko ja teettämisuhka.* Jalometallituotteisiin liittyvät puutteet voivat aiheuttaa kuluttajille taloudellisia menetyksiä ja laiminlyöjälle huomattavaa taloudellista hyötyä, minkä vuoksi puutteiden korjaus nopeasti on tärkeää. Tästä syystä turvatekniikan keskuksen antamien kieltojen ja määräysten tehostamiseksi on tarpeen olla mahdollisuus uhkasakon tai teettämisuhan asettamiseen. Näistä olisi voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Teettäen suoritettujen toimenpiteiden kustannukset maksettaisiin ennakoon valtion varoista, mutta ne voitaisiin periä laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä.

13 §. *Rangaistukset.* Pykälässä säädettäisiin rangaistavaksi ehdotetun lain 3 ja 4 §:n velvoitteiden rikkominen sekä 11 §:n nojalla annetun kiellon, vaatimuksen tai velvoitteen rikkominen. Enimmäisrangaistus olisi sakko, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentin nojalla voitaisiin jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta se, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta.

14 §. *Taloudellisen hyödyn menettäminen.* Valtiolla olisi tuomittava menetetyksi 13 §:n 1 momentissa mainitusta toiminnasta saatu taloudellinen hyöty. Tällöin sovellettaisiin mitä rikoslain (39/1889) 2 luvun 16 §:ssä säädetään.

5 luku. Erinäiset säännökset

15 §. *Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen ja tarkastuslaitosten oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Pykälässä säädettäisiin, kenelle valvontaviranomainen ja tarkastuslaitos voisivat tietoja luovuttaa, sekä perusteista, jolloin niitä voitaisiin luovuttaa.

Pykälässä säädettäisiin myös epäsuorasti tarkastuslaitoksen henkilökunnan salassapitovelvollisuudesta. Tarkastuslaitoksen henkilöstön salassapitovelvollisuuden laadusta ja laajuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 22-24 §:ssä.

16 §. *Muutoksenhaku.* Kauppa- ja teollisuusministeriön ja turvatekniikan keskuksen hallintopäätöksiin haettaisiin muutosta hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti. Kun muutosta olisi haettu, valitusviranomaisen voisi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi taikka antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

Tarkastuslaitoksen epäämä vaatimustenmukaisuuden varmennus voitaisiin saattaa oikaisumenettelyssä tarkastuslaitoksen käsiteltäväksi uudelleen. Oikaisun hakemisesta yksityisen tarkastuslaitoksen päätökseen säädetään tällä hetkellä muuallakin lainsäädännössä. Nämä säännökset sisältyvät vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 20 §:ään, laitteiden energiatehokkuudesta annetun lain (1241/1997) 14 §:ään, konttilain (762/1998) 12 §:ään sekä painelaitelain 24 §:ään. Tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen voitaisiin hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Hallintolainkäyttölain 10 §:n mukaan oikeudesta valittaa muusta kuin hallintoviranomaisen tai hallintotuomioistuimen päätöksestä on säädettävä erikseen. Perustuslain 21 §:n nojalla muutoksenhausta päätökseen, joka koskee jonkun oikeutta tai velvollisuutta, on säädettävä lailla.

17 §. *Vastavuoroinen tunnustaminen.* Toisen Euroopan talousalueen valtion puolueettoman tarkastuslaitoksen tarkastusleima tai valmistajan nimileima katsottaisiin samanarvoiseksi lakiehdotuksen vastaavien leimojen kanssa edellyttäen, että leimasta voitaisiin

valvontaviranomaisen rekisteröinnin avulla tunnistaa markkinoille saattamisesta vastaava taho.

Pykälä on muotoiltu siten, kuin Euroopan komissio ehdotti kommentissaan direktiivin 98/34/EY mukaisessa ilmoitusmenettelyssä.

18 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälään sisältyisi lain täytäntöön panemiseksi tarvittava valtioneuvoston asetuksen sekä valvontaviranomaisen ohjeiden antamista koskeva valtuutus. Valtioneuvostolla olisi toimivalta antaa tarkempia säännöksiä asetuksella. Lisäksi turvatekniikan keskus valvontaviranomaisena voisi tarvittaessa antaa lain soveltamista yhtenäistäviä teknisiä ja hallinnollisia ohjeita.

19 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

2. Tarkemmat säännökset

Jalometallituotteista ehdotetun lain 1 §:n 3 momentin, 3 §:n 2 momentin, 4 §:n 4 momentin, 5 §:n, 6 §:n 1 ja 2 momentin sekä 18 §:n 1 momentin nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus jalometallituotteista. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin soveltamisalasta ja jalometallituotteiden vaatimuksista, leimoista sekä tarkastuksesta ja varmentamisesta. Lisäksi asetuksella säädettäisiin tarkastuslaitosten hyväksymisessä sovellettavat menettelyt ja vaatimukset sekä toimintaan liittyviä rajoituksia ja velvotteita tarkastuslaitoksille ja valvontaviranomaiselle.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

4. Säättämisjärjestys

Jalometallituotteista ehdotettuun lakiin ei sisälly sellaisia säännöksiä, joilla puututtaisiin perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Näin ollen laki voidaan säätää tavallisen lain säätämisestä voimassa olevassa järjestyksessä.

Jalometallituotteista ehdotetulla lailla saa-

tetaan nykyinen, pääosin asetustasoinen sääntely lain tasolle. Samalla tehdään tarkistuksia ja täsmennyksiä, jotka johtuvat uudesta perustuslaista ja muista lainsäädännön muutoksista. Tavoitteena on toteuttaa perustuslain vaatimukset säätää yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin ran-

gaistuksistakin lain tasolla siten, että tarvittavat muut säännökset voitaisiin antaa suoraan lain nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

jalometallituotteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan jalometallituotteisiin, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olenaisessa määrin käytetään yksityiseen kulu- tukseen.

Tämä laki ei koske tieteen, taiteen, teolli- suuden tai lääkinnällisiin tarpeisiin tarkoitet- tuja kojeita ja laitteita.

Muista jalometallituotteista, joihin tätä la- kia tai sen säännöstä ei sovelleta, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *jalometallilla* puhdasta kultaa, hopeaa ja platinaa sekä niiden seoksia;
- 2) *jalometallituotteella* kokonaan tai osit- tain jalometalleista valmistettua esinettä;
- 3) *leimalla* jalometallituotteisiin tarkoitet- tua pysyvää merkintää;
- 4) *ministeriöllä* kauppa- ja teollisuusminis- teriötä;
- 5) *valvontaviranomaisella* turvatekniikan keskusta;
- 6) *tarkastuslaitoksella* organisaatiota, joka on todettu päteväksi ja jolla on oikeus suo- rittaa tässä laissa tarkastuslaitokselle säädet- tyjä tehtäviä.

2 luku

Jalometallituotteet

3 §

Vaatimukset

Jalometallituotteena saa markkinoille saat- ta ja myydä vain tuotteita, jotka on valmis- tettu vähintään:

- 1) 375 massan tuhannesosaa puhdasta kul- taan sisältävästä kultaseoksesta;
- 2) 800 massan tuhannesosaa puhdasta ho- peaa sisältävästä hopeaseoksesta;
- 3) 850 massan tuhannesosaa puhdasta pla- tinaa sisältävästä platinaseoksesta.

Vähimmäispitoisuutta korkeammista lei- mattavista pitoisuuksista, pitoisuuden määrit- tämisestä sekä jalometallien, metallien ja muiden aineiden yhdistämisestä, pinnoitta- misesta, täyttämisestä ja muista vaatimuksis- ta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Leimat ja vastuu

Jalometallituotteessa käytettäviä leimoja ovat tarkastus-, nimi-, pitoisuus-, vuosi- ja paikkakuntaleima.

Jalometallituotteessa on markkinoille saa- tettaessa tai myytäessä oltava nimileima ja pitoisuusleima.

Valmistajan tai markkinoille saattamisesta vastaavan on varustettava jalometallituote ni- mi- ja pitoisuusleimalla osoituksena jalome- tallituotteen vaatimustenmukaisuudesta.

Leimoista, niiden hyväksymisestä ja rekisteröinnistä sekä muista sallituista merkinöistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Tuotteiden tarkastus ja varmentaminen

Jalometallituotteelle 3 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisuus voidaan osoittaa tarkastuslaitoksen tekemillä tarkastuksilla ja varmentaa tarkastuslaitoksen tarkastusleimalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

6 §

Tarkastuslaitoksen hyväksyminen ja valvonta

Valvontaviranomainen hyväksyy tarkastuslaitoksen suorittamaan 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että tarkastuslaitos on toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton, sillä on vastuuvakuutus ja käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet. Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksistä samoin kuin hakemukseen liitettävistä vaatimusten täyttymistä osoittavista asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Hyväksyminen voidaan antaa määräajaksi. Tarkastuslaitokselle voidaan asettaa sen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja. Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava toimintansa sellaisista muutoksista, joilla on vaikutusta tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksiin.

Valvontaviranomainen valvoo hyväksymensä tarkastuslaitosten toimintaa sekä varmistaa määräajoin, että säädetyt vaatimukset täyttyvät. Jos tarkastuslaitos ei täytä säädettyjä vaatimuksia tai toimii säännösten vastaisesti, valvontaviranomaisen on kehotettava tarkastuslaitosta korjaamaan puute määräajassa. Jos puutetta ei korjata määräajassa tai tilanteen vakavuus sitä muutoin edellyttää, valvontaviranomaisen on peruutettava antamansa hyväksyminen.

209263L

3 luku

Valvonta

7 §

Valvovat viranomaiset

Ministeriölle kuuluu tämän lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus.

Tämän lain noudattamista valvoo valvontaviranomainen.

8 §

Valvontaviranomaisen oikeudet

Valvontaviranomaisella on tämän lain noudattamisen valvomiseksi oikeus:

1) päästä jalometallituotteiden sekä niiden osien ja materiaalien valmistus-, varastointi-, myynti-, korjaus- ja tarkastuspaikkoihin;

2) saada tarpeellisia näytteitä jalometallituotteiden sekä niiden osien ja materiaalien valmistajalta, maahantuojalta, myyjältä ja varastojalta sekä tarkastuslaitokselta.

Valvontaviranomaisen on korvattava 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen näytteiden käynnin hinnan mukaan.

9 §

Viranomaisten yhteistyö

Poliisin tulee tarvittaessa antaa virka-apua valvontaviranomaiselle tämän lain noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöön panemiseksi. Sama koskee tulliviranomaista, jos jalometallituote tuodaan maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta.

10 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on tietojen luovutusta koskevien salassapitosäännösten estämättä tämän lain noudattamisen valvomiseksi oikeus saada:

1) tulliviranomaiselta maahantuonnissa Euroopan talousalueen ulkopuolelta jalometal-

lituotteen maahantuoja nimen ja jalometallituotteiden lajia, määrää ja tuontiajankohtaa koskevia tietoja;

2) tietoja jalometallituotteiden sekä niiden osien ja materiaalien valmistajalta, maahantuojalta, myyjältä ja varastojalta sekä tarkastuslaitokselta.

11 §

Vaatimusten vastainen tuote

Jos valvonnassa todetaan, ettei jalometallituote täytä 3 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, valvontaviranomaisella on oikeus:

1) kieltää sellaisen jalometallituotteen valmistus, pitäminen kaupan, myynti ja muu luovuttaminen;

2) vaatia jalometallituotteen vaatimusten mukaisuudesta vastaavan tekemään sellaiset muutokset jalometallituotteeseen, että vaatimukset täyttyvät tai, jollei tämä ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista, määrätä miten tuotteen suhteen on muuten meneteltävä;

3) velvoittaa vastuullinen taho korvaamaan tuotteen käypä hinta sekä tarkastuksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kulut, jos valvontaviranomainen soveltaa 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua kieltoa tai vaatimusta.

4 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

12 §

Ulkasakko ja teettämisuhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa, vaatimusta tai velvoitetta ulkasakolla tai teettämisuhalla siten kuin siitä ulkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Teettäen suoritettujen toimenpiteiden kustannukset maksetaan ennakoon valtion varoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen kustannukset sekä 11 §:n 3 kohdassa tarkoitettujen kulu saadaan periä asianomaiselta ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin

verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

13 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö 3 tai 4 §:ssä säädetyn velvollisuuden taikka

2) ei noudata 11 §:n nojalla annettua kieltoa, vaatimusta tai velvoitetta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *jalometallituotteita koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

14 §

Taloudellisen hyödyn menettäminen

Edellä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi noudattaen, mitä rikoslain (39/1889) 2 luvun 16 §:ssä säädetään.

5 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain noudattamisen valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen, yhteisön tai säätiön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammatillisaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;

2) Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitetuille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille kyseisen sopimuksen niin edellyttäessä.

16 §

Muutoksenhaku

Ministeriön ja valvontaviranomaisen tämän lain perusteella tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Jos tarkastuslaitos epäää vaatimustenmukaisuuden varmentamisen, päätös on perusteltava ja päätöksestä on viipymättä ilmoitettava sille, jota päätös koskee. Tarkastuslaitoksen on samalla ilmoitettava, miten hakija voi saattaa asian tarkastuslaitoksen uudelleen käsiteltäväksi oikaisumenettelyssä. Oikaisuun sovelletaan menettelyä, josta tarkastuslaitosta hyväksyttäessä on tarkemmin päätetty. Tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen, jolla vaatimustenmukaisuuden varmentaminen on evätty, haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

17 §

Vastavuoroinen tunnustaminen

Toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa leimatut jalometallituotteet hyväksytään Suomessa, jos kuluttajat saavat leimojen perusteella vastaavalla tavalla tietoa kuin 4 §:ssä mainittujen leimojen perusteella.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valvontaviranomainen antaa tarvittaessa tämän lain soveltamista yhtenäistäviä tekniisiä ja hallinnollisia ohjeita.

Voimaantulo

19 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Sinikka Mönkäre*

Valtioneuvoston asetus

jalometallituotteista annetun asetuksen kumoamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä, säädetään:

1 §

Tällä asetuksella kumotaan jalometallituotteista 28 päivänä maaliskuuta 1977 annettu asetus (292/1977).

2 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Valtioneuvoston asetus

jalometallituotteista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä, säädetään jalometallituotteista _päivänä _kuuta 2000 annetun lain (/2000) nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisalan rajauksia

Jalometallituotteista annettua lakia ja tätä asetusta ei sovelleta:

- 1) lailliseen rahaan ja keräilyrahaan;
- 2) raaka-aineisiin;
- 3) esineisiin, joiden valmistuksesta on kulunut yli 50 vuotta.

2 luku

Jalometallien, metallien ja muiden aineiden yhdistäminen

2 §

Materiaalien yhdistäminen

Käytettäessä epäjalosta metallista ja muusta materiaalista valmistettuja osia jalometallituotteessa, on pysyvällä merkinnällä osoitettava, mitkä osat eivät ole jalometallia. Jos merkintää ei teknisesti voida käyttää, on muiden osien selvästi erotuttava tuotteen jalometallista ja oltava nähtävissä.

Epäjaloa metallia ja muuta materiaalia ei saa käyttää jalometallituotteen vahvistamiseen, täyttämiseen tai painon lisäämiseen.

Ruokailuvälineiden kädensijat saadaan täyttää epämetallisilla aineilla edellyttäen, että niitä ei käytetä enempää kuin kädensijan kiinnittämiseen on tarpeen.

3 §

Juottaminen

Käytettävien juotteiden tulee olla samaa pitoisuutta ja jalometallia kuin varsinainen tuote seuraavin poikkeuksin:

1) yli 750-pitoisten kultatuotteiden juotteiden kultapitoisuuden tulee olla vähintään 750 tuhannesosaa;

2) hopeatuotteiden juotteiden hopeapitoisuuden tulee olla vähintään 550 tuhannesosaa;

3) platinatuotteiden juotteiden platinapitoisuuden tulee olla vähintään 800 tuhannesosaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua niukkapi-toisempaa juotetta saa käyttää vain sen ver-ran kuin juottamiseen on tarpeen eikä sitä saa käyttää jalometallituotteen vahvistamiseen, täyttämiseen tai painon lisäämiseen.

4 §

Pinnoittaminen

Pinnoitetun jalometallituotteen pitoisuus-leima ilmaisee sen jalometallin pitoisuuden, joka on pinnoitettu.

Jalometallituotteessa ei saa käyttää muusta

materiaalista valmistettuja jalometallilla pinnoitettuja osia.

3 luku

Leimat

5 §

Tarkastuslaitoksen tarkastusleima

Tarkastuslaitoksen tarkastusleima ilmaisee jalometallituotteen vaatimustenmukaisuuden varmentaneen tarkastuslaitoksen. Tarkastusleima lyödään aina tuotteeseen ja se muodostuu kruunusta sydämen muotoisella pohjalla, jossa on aaltokuvio. Tarkastusleimassa voi lisäksi olla tarkastuslaitoksen yksilöivä tunnus. Valvontaviranomainen hyväksyy hakemuksesta tarkastusleiman.

6 §

Nimileima

Nimileima ilmaisee jalometallituotteen vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toiminnanharjoittajan. Nimileiman on oltava iso kirjain, niiden yhdistelmä tai selkeä merkki. Nimileiman hyväksyy hakemuksesta valvontaviranomainen. Hakemukseen on liitettävä kaupparekisterin ote tai vastaavat tiedot varmennettuna.

Valvontaviranomainen pitää hyväksymistään nimileimoista rekisteriä. Nimileiman haltijan on kirjallisesti ilmoitettava valvontaviranomaiselle annettujen tietojen olennaisista muutoksista.

7 §

Pitoisuusleima

Pitoisuusleima ilmaisee numeroin jalometalliseoksen puhtaan jalometallin osuuden tuhannesosina seoksen massasta.

8 §

Vuosileima

Vuosileima ilmaisee tuotteen valmistusvuoden ja muodostuu kirjaimesta A, B, C, D,

E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y tai Z jota seuraa numero. Kirjaimia käytetään järjestyksessä yksi kutakin vuotta kohden ja kirjaimen liitetty numero ilmaisee kuinka monetta kertaa kirjainsarjaa käytetään. Vuosileima A ilmaisee vuotta 1810 ja Y8 vuotta 2000.

9 §

Paikkakuntaleima

Paikkakuntaleima ilmaisee jalometallituotteen valmistuspaikkakunnan. Paikkakuntaleiman pohjamuoto on vaakunamuoto. Paikkakuntaleiman hyväksyy kunnan hakemuksesta valvontaviranomainen.

10 §

Muut leimat

Jalometallituotteessa tai muusta materiaalista valmistetussa tuotteessa ei saa olla tässä luvussa tarkoitettujen leimojen kanssa erehdyttävästi yhdennäköisiä muita leimoja.

Tuotteessa saa kuitenkin olla toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa käytettäviä leimoja.

4 luku

Leimattavat pitoisuudet

11 §

Pitoisuusleimat

Pitoisuusleimassa sallittuja pitoisuutta osoittavia lukuja ovat kultatuotteelle 375, 585, 750, 916 ja 999, hopeatuotteelle 800, 830, 925 ja 999 sekä platinatuotteelle 850, 900, 950 ja 999. Muita lukuja pitoisuusleimassa ei saa käyttää.

12 §

Pitoisuusleimojen pohjamuodot

Jalometallituotteissa on kullon pitoisuusleiman oltava soikealla, hopean pitoisuusleiman suorakaiteen muotoisella ja platinan pi-

toisuusleiman kärjellä olevalla vinoneliön muotoisella pohjalla, joka on makaavassa asennossa.

13 §

Pitoisuuden määrittäminen

Jalometallituotteen pitoisuuden määrittämenetelmän epätarkkuus ja epävarmuus huomioon ottaen pitoisuuspoikkeama alaspäin saa olla enintään 5 massan tuhannesosaa.

5 luku

Tuotteiden leimaaminen

14 §

Leimauksesta vapauttaminen

Kulta- ja platinatuotteisiin, joiden massa on alle 1 gramman, sekä hopeatuotteisiin, joiden massa on alle 10 grammaa, ei vaadita nimi- ja pitoisuusleimaa. Jos tuotteet leimataan, on niissä oltava vähintään sekä nimi- että pitoisuusleima.

15 §

Tarkastus ja leimaus

Jalometallituotteen vaatimustenmukaisuudesta vastaava voi tarkastuttaa tarkastuslaitoksessa nimi- ja pitoisuusleimoilla varustetun jalometallituotteen. Todettuaan tarkastuksessa, että jalometallituote on vaatimusten mukainen, tarkastuslaitos varmentaa tuotteen lyömällä siihen tarkastusleiman.

Jos tuote on sellainen, että se tarkastusleiman lyömisestä vaurioituisi tai sen arvo alenisi, tarkastuslaitoksella on oikeus antaa kirjallinen todistus vaatimusten täyttymisestä.

Jalometallituote voidaan lisäksi varustaa jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 17/1975) määritellyllä yhteisellä tarkastusleimalla, milloin tuote täyttää mainitun sopi-

muksen ehdot.

6 luku

Tarkastuslaitosvaatimukset

16 §

Tarkastuslaitoksia koskevat vaatimukset

Tarkastuslaitoksen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

1) laitos, sen johtaja ja henkilökunta ovat riippumattomia kaikista sellaisista tahoista, ryhmittymistä ja henkilöistä, joilla on asiassa välitön tai välillinen etu;

2) laitoksen henkilökunnalla on hyvä tekninen ja ammatillinen koulutus sekä riittävän laaja-alainen kokemus toimintaan perehdyttämissä tehtävissä;

3) laitoksella on puolueettomasti arvioitu ja valvottu järjestelmä, jolla jalometalli-tuotteiden vaatimusten mukaisuus varmistetaan, sekä asianmukaiset ohjeet toimintaa ja sen seurantaa varten.

17 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskeva hakemus

Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskeva hakemus on toimitettava valvontaviranomaiselle.

Hakemukseen tulee liittää 16 §:ssä säädettyjen vaatimusten täyttymistä osoittavat asiakirjat, joihin sisältyy mittatekniikan keskuksen tai sitä vastaavan organisaation antama todistus tai lausunto taikka muu valvontaviranomaisen riittäväksi katsoma todistus tai lausunto vaatimusten täyttymisestä.

18 §

Tarkastuslaitoksen hyväksyminen

Varmistettuaan, että asetetut vaatimukset täyttyvät, valvontaviranomainen hyväksyy laitoksen tässä asetuksessa tarkoitetuksi tar-

kastuslaitokseksi.

7 luku

19 §

Voimaantulo

Tarkastuslaitoksen velvollisuudet

20 §

Jos tarkastuslaitos käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja, tarkastuslaitoksen on huolehdittava, että ulkopuolinen palvelun suorittaja täyttää 16 §:ssä tarkastuslaitokselle säädetyt vaatimukset.

Tarkastuslaitoksen on annettava vuosittain kertomus toiminnastaan valvontaviranomaiselle.

Voimaantulosäännös

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.